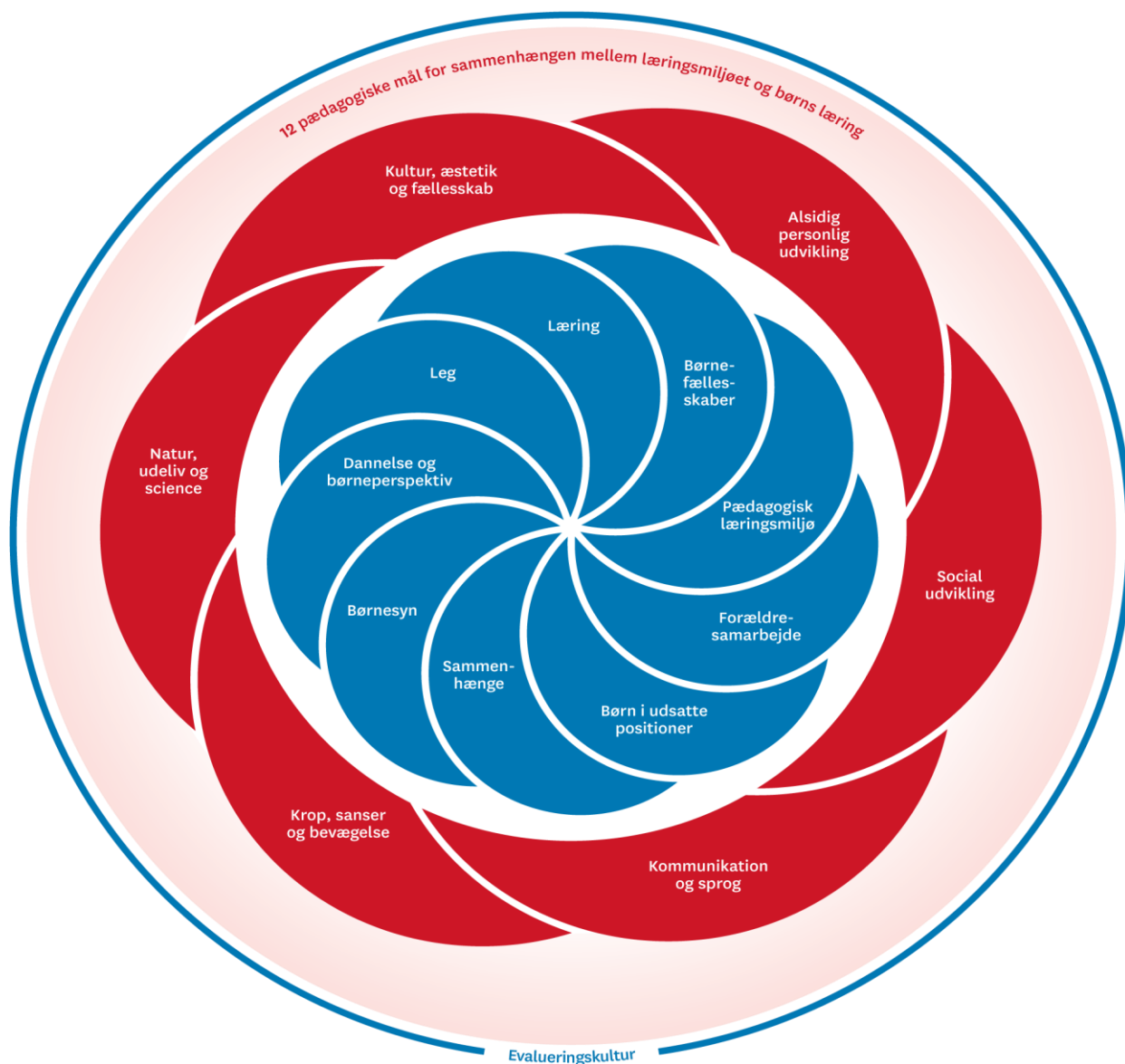

Pædagogisk læreplan for Møldrup Børnehus og Hejlskovgaard – Vuggestuen 2020

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af Den pædagogiske Læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i:

*det fælles pædagogiske grundlag

*de seks læreplanstemaer

*de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse.

MØLDRUP BØRNEHUS OG HEJLSKOVGAARD BESTÅR AF 2 AFDELINGER, MED HVER DERES SÆRKENDE:

Profil af Møldrup Børnehus. **Børnehave og vuggestue i et hus.**

Der har været børnehave i Møldrup i mange år og i 2014 flyttede vi i nye lokaler – nu med plads til både vuggestue og børnehave.

Vi er beliggende i Møldrup by ved skolen, hallen og biblioteket.

Børnehuset har dejlige lyse rum, fx et udfordrende motorikrum, en amfietrappe og et værksted til nogle former for kreative aktiviteter. Vi har et åbent pædagogisk produktionskøkken, som ligger i midten af vores bygning. Her kan børnene i deres højde, deltage i tilberedelsen af noget at frokosten eller bare dufte og se processen. Her er også en automat med drikkevand.

Børnehaven og vuggestuen har en fælles indgang og en rummelig garderobe.

Vuggestuen anvender børnehavens lokaler, og har stor glæde af specielt motorikrummet og køkkenet.

Legeplads

Vores legeplads er indrettet, således at vuggestuen har deres egen, med passende udfordringer for aldersgruppen. Der er sandkasse, legehuse, jordhul, scootere og rutchebane. Der er plantekasser, hvor der såes blomster og fx gulerødder. Når der ikke er grønt i kasserne, leder børnene efter regnorme mm. Vuggestuens børn, benytter også børnehavens legeplads – fx når børnehavebørnene er på tur.

Børnehavens legeplads har plads i granskoven, til moon-cars, løbicykler og større 3-hjulede cykler. Vores klatretårn er konstrueret på en sådan måde, at hvis man ikke selv kan komme / kravle op er man ikke helt klar på de udfordringer der er længere oppe. Der skal jo være udfordringer på forskelligt niveau. Vi har fodboldmål, sandkasser, legehuse, bålhytte og bålplads. Vi har også højbede med blomster, frugt og grøntsager. Så der er gode mulighed for forskellige lege og aktiviteter.

Nærmiljø

Vi er optaget af at bruge vores nærmiljø. Vi benytter nærliggende skove, biblioteket, byens legepladser, Himmerlandsstien, "kælkebakken" m.m.

Frokost ordning

I Viborg Kommune er der hvert 2. år afstemning om fravalg af frokostordning.

I Vuggestuen har forældrene stemt ja til frokost ordning. Det er vigtigt for os, at tilberedningen af maden er synlig for børnene og at de kan deltage –

selvfølgelig i det omfang det er hygiejnisk og sikkerhedsmæssigt forsvarligt. ☺ Der er forskellige dufte og lyde fra køkkenet og børnene spørger til hvad vi skal have at spise

Sådan arbejder vi

Ved aktiviteter kan børnene være aldersopdelt, således at personalet kan tilrettelægge det pædagogiske arbejde målrettet mod gruppen.

Fx at de ældre børn maler med pensler og de yngste bruger deres hænder, da pensler her kan invitere til at blive puttet i munden. ☺

Pædagogisk grundlag

Børnesyn, Dannelse

Børneperspektiv,

Leg, Læring og Børnefællesskaber

Børnesyn:

Ethvert barn er unik og kompetent og skal mødes som sådan.

Fra "lys i øjnene". Viborg Kommune

Vi ser børn som unikke selvstændige individer, der er medskabere af egen læring. Børn skal føle sig set og forstået og opleve at deres følelser og meninger bliver anerkendt. Deres selvværd vokser herigennem og giver dem en god selvfølelse.

ET barn græder frustreret over at støvlerne ikke vil som barnet vil. Pædagogen har forgæves forsøgt at tale barnet til ro og spørger nu barnet om det vil have et kram. Barnet nikker og snart er der ro over situationen igen. Barnet er nu åbent for hjælp og guidning.

Børn er nysgerrige og undersøgende og deres initiativer og eksperimenter skal mødes med en anerkendende tilgang. Vi skal gøre os umage med at se det fra barnets perspektiv – at de samler erfaring med sig selv og deres omverden. **Børn handler ud fra de muligheder og forudsætninger de har. Derfor skal vi være nysgerrige på dets perspektiv og ikke dømme dets intentioner på forhånd.** Det kan være at vi ikke synes det er så hensigtsmæssigt det de undersøger eller den måde de gør det på. En guidning af barnet i en god stemning, er af stor betydning for barnets fortsatte positive syn på sig selv og sin læring.

Børnesyn: Fokus i arbejdet med børn er at skabe en positiv udvikling, som tager afsæt i barnets ressourcer og bygger videre på deres succeser.

Fra "lys i øjnene" Viborg Kommune

Børn har brug for at være en del af et fællesskab. Her dannes og lærer de i det sociale samspil med andre. Personalet guider børnene i at vise forståelse for andre – at hjælpe dem til at sætte sig i andres sted.

I fællesskabet får børnene erfaringer med at justere sig efter egne og andres behov og skulle gerne lære at alle har en værdi for fællesskabet – på forskellig vis.

Børn skal opleve at deres bidrag er vigtige i fællesskabet – at de har en demokratisk stemme. Fx at der bliver lyttet til deres ideer og initiativer.

Leg er en stor del af hverdagen i et børnehus idet den har stor betydning for barnets liv, udvikling og læring. Legen skal næres og understøttes gennem tilpasse udfordringer og at vi følger barnets initiativer. De voksne kan hjælpe børnene med øve turtagning og at udvide legen med flere elementer.

Legen har en værdi i sig selv uanset om barnet leger alene eller sammen med andre. Barnet kan få erfaringer med emner det er optaget af ved at afprøve det i legen. Det danner også relationer med andre børn gennem leg. Vi er opmærksomme på børnenes venskaber - det at barnet har gode venner, der ser frem til at det kommer i børnehaven, er vigtigt for at barnets trivsel.

Pædagogisk læringsmiljø

Læringsmiljøet afhænger af:

*De strukturelle parametre som; organisering, personalets uddannelse og kompetencer, normeringer, vore fysiske rammer, dets udformning og materialer samt børnegruppens størrelse.

*Proceselementer som; kvaliteten af relationerne mellem barn-barn og barn-voksen, (voksen-voksen); tryghed og omsorg; stimulering, aktiviteter, deltagelse og erfaringer.

Vuggestuens fastansatte personale er pædagoger og rutinerede pædagogmedhjælperer. Personalet har hver især forskellige kompetencer, som kommer i spil i hverdagen. Det kan være en særlig evne til at arrangere bevægelseslege, lave fortællinger sammen med børnene, kende fuglestemmer, lave en bog i bookcreator...

Marte Meo

Det meste af personalet har grundkursus i Marte Meo. Grundprincipperne herfra arbejder vi med at anvende i vores pædagogiske praksis.

Specielt positiv ledelse der indeholder:

***At give anvisninger for det der ønskes frem for korrektioner**

- **At følge initiativer**
- **At anerkende initiativer**
- **At sætte ord på egne forventninger**
- **At tage ledelse**
- **Ledelsestøner i det verbale udtryk**
- **Skabe en god følelsesmæssig stemning**

Sofie kommer med en tallerken med sand og pinde til den voksne.

S: "Her er mad til dig"

V: "UHMM hvad har du lavet til mig?"

S: "pandekager"

V: "Det ser godt ud, må jeg be' om en gaffel"

Sofie går for at lede efter en gaffel.

**Her bliver sat ord på hverdagen og trænet turtagning.*

Vi arbejder kontinuerligt på at støtte barnets følelsesmæssige udvikling og selvværd ved at anvende Marte Meo principperne: Sætte ord på følelser og initiativer, positiv bekræftelse, følge initiativer, skabe god følelsesmæssig stemning. På denne måde stræber vi efter et miljø hvor en god stemning og et anerkendende sprog er dominerende. Vi forsøger at SE efter det, barnet kan byde ind med i fællesskabet.

Vi voksne, er rollemodeller i vores arbejde og børnene ser på hvordan vi gør. Derfor er det vigtigt, at vi guider børnene anerkendende i konflikter, at vi har en god stemning i personalegruppen og taler respektfuldt til og om andre. Personalet skal være tydelige voksne, der tager lederskabet for børnene på sig. forstået på den måde at man er tydelig i sin guidning af barnet, tydelig i hvad der forventes af barnet og tydelig i sin omsorg og anerkendelse

Personalet i vuggestuen planlægger sammen årets temaer og aktiviteter for en periode frem og aftaler hvem der gør/står for hvad/hvornår. Der laves en udvidet SMTTE model. Ved valg af tema og aktiviteter tages der udgangspunkt i bl.a. årstid, børnegruppe, kulturelle tilbud. Fx emne om genbrug og tings forgængelighed i forbindelse med den årlige saml-skrald-kampagne.

Vuggestuebørnene er oftest delt i grupper om formiddagen. Nogle er ude på tur eller på legepladsen, andre er inde. Når vi spiser, sidder vi ligeledes i grupper ved mindre borde. At være delt i mindre grupper giver ro og overblik både for børn og voksne og bedre anledninger til samtale. Ved pædagogiske aktiviteter og dagligdags rutinesituationer kan vi bedre have fokus på det enkelte barns behov og udviklingszone.

- Vuggestuen i Møldrup har lyse store rum som vi deler op i mindre legemiljøer, for at give plads til fordybelse. Det er noget vi fortsat udvikler og afpasser efter børnegruppen.
- Børnehaven har et motorikrum som vuggestuen benytter faste formiddage. Her er plads og mulighed for varieret motorisk udfoldelse. Her er også puder til hulebyggeri.
- Produktionskøkken, hvor der laves frokost, formiddags- og eftermiddagsmad, er også indrettet så børnene kan være med til at tilberede noget af dagens frokost eller bare følge med i hvilke råvarer, der bliver anvendt og hvordan. Vi oplever at det kan give nogle børn overblik over hvad der er i maden og større mod på at smage.
- Uderummet giver bl.a. mulighed for at følge årets gang på frugttræer, frugtbuske og i plantekasser. Byens BMX bane, "Bakken", sportsplads, baneskov og legeplads bliver brugt på de jævnlige ture udenfor lågen, bl.a. for at tilbyde varierende underlag og kuperet terræn

Mona har generelt svært ved at smage på nye ting. Der er fokus på at hun i en periode ofte ser og dufter hvad der laves til frokost. De dage hun har været med, taler hun ved bordet om hvad maden er lavet af og hun smager på det meste.

Nærmeste udviklingszone

Vi tilstræber at give børnene udfordringer i forhold til, hvad de i forvejen NÆSTEN kan. Vi er med andre ord på udkig efter barnets nærmeste udviklingszone. Her er der størst sandsynlighed for at barnet får succes med opgaven og bevarer sin motivation. Det er vigtigt, at personalet giver børnene den tid, det tager, at gøre det selv f.eks. kravle op på sin stol, klippe med saks, cykle, selv tage tøj på m.m.

Læring gennem hele dagen

Gennem dagen er der daglige rutiner, hvor børnene løbende udvikler deres kompetencer og færdigheder. Det sker både ved af og påklædning, når der spises frokost, ved håndvask efter toiletbesøg, oprydning inden man går i gang med noget nyt, ved samling i gruppen. Det er ligeledes i overgangene fra en aktivitet til en anden at der også sker læring. **Barnet får fx erfaring med at man må vente med at vaske hænder til der er ledigt ved håndvasken - at det giver bøvvl at mase sig ind.** De daglige rutiner og overgange er planlagt med henblik på at tilgodese børnenes læring, men også efter hvordan det bedst kan organiseres med personalets placering.

Barnet har på denne måde mulighed for læring gennem hele dagen. Gennem leg, i fællesskabet både med børn og voksne og alene. I det omfang det er muligt, guider personalet børnene i deres leg, griber deres initiativer, støtter og guider i børnefællesskabet. Der tilbydes et afvekslende inde/ude miljø og personalet sætter relevante planlagte og spontane aktiviteter i gang, der kan trækker tråde gennem hele dagen.

Eksempler:

Personlig udvikling. Øver turtagning og behovsudsættelse ved frokostbordet, når maden sendes rundt. Kl. 11.00

Kultur. Planlægning. Æstetik. Ser sig i spejlet og tørrer sig om munden. Lægger derefter klud og evt. hagesmæk i kassen i skabet. kl.6.30 + 11.30+ 14.30.

Social udvikling, fællesskab og sprog er på dagsordenen, når sangkufferterne tages frem om eftermiddagen.

Natur/science, sanser, sprog. Der såes i plantekasserne i formiddagstimerne

Personlig udvikling, krop og bevægelse. Et barn tør nu hoppe ned fra en pude i motorikrummet.

Sanser, natur/science, kommunikation. Fund af en regnorm, som barnet tør røre for første gang. Barnet ser med glæde op og møder kammeratens eller den voksnes anerkendende blik.

Kultur, social udvikling, kommunikation. En tidlig morgen ser en voksen at to børn leger, at de er ude at handle. Legemaden findes frem fra skabet, hvor det har holdt pause siden sidste uge,

Forudsætning for læring er, som tidligere nævnt, at barnet føler sig tryk og anerkendt i miljøet. Grundlaget for dette er gode, trygge relationer, dannet i barnets tempo. Både til voksne og til børn. De voksne skal arbejde på at få en god relation til barnet, ved at være åbne, lydhøre, anerkendende og omsorgsfulde. Ligeledes skal de give barnet mulighed for at danne trygge relationer til børn, ved at støtte og opmuntre barnet hertil.

Luise viser pædagogen en Legobil hun har bygget

Pædagogen: "Det er du godt nok skrap til"

Luise ser overrasket ud og det går op for pædagogen at hun har brugt ordet "skrap" i en anden betydning en Luise kendte til

Som nævnt i det pædagogiske grundlag, ser vi børn som unikke individer, der har en værdi i sig selv og er medskabere af egen læring og at deres bidrag er vigtige elementer i det pædagogiske arbejde.

Det gør at vi i vores pædagogiske praksis skal se på dagligdagen fra barnets perspektiv, lytte til dem, deres initiativer og behov. Dette er et fortsat detektivarbejde, da børn ser verden fra en anden og for os- til tider - overraskende vinkel.

Samarbejde med forældre om børns læring

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring.

Barnets forældre er vores vigtigste samarbejdspartnere og vi har sammen et ansvar for barnets læring og trivsel. Vores bekymringer om barnets trivsel og udfordringer, drøftes derfor med forældrene, og sammen afklarer vi relevante handlemuligheder og nødvendige tiltag. Personalet fortæller af og til i hverdagen små episoder børnene har været i, med fokus på det positive. Vi er specielt opmærksomme på det, hvis der er noget som vi tænker har speciel betydning for barnet. Den daglige kommunikation med forældrene kan også indeholde ideer og vejledning til at fremme barnets læring og trivsel.

Gennem TOPI* kommer vi systematisk omkring alle børns trivsel, udvikling og læring 2 gange om året.

Vi samarbejder om børnenes læring ved vore forældresamtaler. Her aftales der ofte konkrete handlinger, som forældre og personale arbejder videre med omkring barnets trivsel og læring.

På et forældremøde en gang årligt, tages der et relevant emne op i forhold til børns trivsel og læring. Fx hvordan vi fremmer børns selvkontrol. Her vil ligeledes ofte være kort information om hvad der sker i børnehuset.

Der skrives jævnligt dagbog i AULA, hvor der fortælles om hvilke aktiviteter, fokuspunkter eller emner dagen har budt på. Det giver forældrene mulighed for at give børnene lidt hjælp til at huske dagens oplevelser og på den måde få en samtale i gang med barnet. Barnet får således mulighed for at øve sig i, at sætte ord på dets hverdag og - Forældrene får indblik i hvad der arbejdes med i huset.

*NOTE: TOPI – se viborg.dk.

Børn i udsatte positioner

Som beskrevet under "børnesyn" ser vi børn som unikke og at vi skal møde mennesker hvor de er. Tilpasse udfordringer i læreplansarbejdet justeres efter barnets behov, så det oplever mestring og succesoplevelser. Barnet søges inkluderet i fællesskabet på bedst mulig måde, både set fra det enkelte barn og andre børns perspektiv.

Som nævnt under forældresamarbejdet, har vi i henhold til TOPI, trivselsvurderinger 2 gange om året. Her vurderes barnets aktuelle trivsel. Hvis vi er bekymrede, taler vi med forældrene om det og afholder evt. Tværfagligt Forum med deltagelse af samarbejdspartnere, som fx psykolog, logopæd, ressourcepædagog, fysioterapeut. Her aftales eventuelle indsatser.

Børn i udsatte positioner kan være:

- Børn, hvor der er en bekymring i forhold til udvikling og trivsel
- Børn med forskellige vanskeligheder (tale, adfærd, m.m.) og/eller handicap.
- Børn der i perioder rammes af kriser i familien. (dødsfald, alvorlig sygdom, skilsmisser m.m.)
- Børn hvor der er sociale udfordringer i familien. (økonomi, vold, alkoholmisbrug, psykisk sygdom m.m.)
- Børn, som har brug for en særligt tilrettelagt pædagogisk indsats for at udvikle deres kompetencer.

Sammenhæng fra vuggestue til børnehave

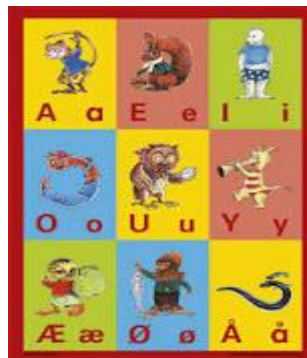

Vuggestuens personale kommer på besøg i børnehaven sammen med børnene i en mindre gruppe – specielt den sidste tid. Vuggestuen bliver også inviteret på besøg i børnehaven ved specielle lejligheder som fx Sant Hans og Lucia.

Vi er hele huset sammen på tur 2 gange om året. EN tur til Naturskolen og en dag i Hejlskovgaard på Juletur.

På den måde bliver de bedre kendt med børnehavebørnene og personalet. Børn og personale i hele huset ser også hinanden dagligt i vores fælles garderobe.

I vuggestuen anvendes "Hit med Sangen" som er en del af "Hit med sproget", Det anvendes i også i børnehaven. Dyrene, billederne og "tæppet" er synlige i børnehaven og børnene møder således noget bekendt.

Der afholdes overgangssamtale med kontaktpædagog fra vuggestuen, forældre og børnehavens personale inden opstart.

Sammenhæng fra hjem til vuggestuen

Omkring 3 mdr. inden et barn er skrevet op til en plads i vuggestuen, kontakter vi forældrene, og gør opmærksomme på, at der er åbent hus hver 2. fredag formiddag. Her har forældre og barn mulighed for at komme og lære personalet og huset at kende.

De seks læreplanstemaer

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Vores pædagogiske læringsmiljø understøtter børnenes alsidige personlige udvikling ved at:

** Vi arbejder frem mod at børnene bliver selvhjulpne ved af-og påklædning og andet omkring deres krop og hygiejne.*

** Alle så vidt muligt lægger sin vaskeklud og hagesmæk i vaskekassen i skabet.*

**Børnene hjælper til ved bleskift alt efter udviklingstrin. De ældste børns kasser sættes nederst i skabet, så de selv kan hente tøj, ble mm.*

Børnene vil MEGET GERNE lære at vaske hænder selv 😊 og hjælpe med andre praktiske opgaver.

**Aktiviteter bliver afpasset efter børnenes forskellige behov.*

Fx kommer de ældste børn på børnehavens legeplads med deres voksen.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Vores pædagogiske læringsmiljø understøtter børnenes sociale udvikling ved at:

**Give børnene tryghed og skubbe dem forsigtigt ud i leg.*

**Vi sætter ord på børnenes følelser, handlinger og intentioner. Vi guider dem i leg og i deres sociale relationer fx ved at give dem konkrete handlemuligheder.*

**Vi tager på tur med dem i små grupper for at give ro til at danne relationer.*

**Når der tages en kasse bolde frem, sættes ord på at vi deles om tingene og at vi kan skiftes til at have dem.*

** Opfordrer dem - alt efter alder - at de kan bruge hinanden ved at fx at sige : Prøv at spørge om Oda vil være med til at spille bold.*

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Vores pædagogiske læringsmiljø understøtter børnenes kommunikation og sprog ved at:

**Synge, rim og remser for at hjælpe sproget på vej. Sætte ord på ting og handlinger*

**Bruger babytegn*

**Sætte ord på børnenes ønsker og behov.*

**I leg sætter de voksne ord på børnenes ønsker, intentioner og behov.*

**Sangkufferterne er meget populære og en yndet aktivitet.*

**Hit med musikken – med sproglyde sangene bliver brugt meget.*

** Puslespil hvor man kan tale om hvad der hører sammen.*

Krop, sanser og bevægelse

"Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen".

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Vores pædagogiske læringsmiljø understøtter børnenes udvikling af sanser, krop og bevægelse ved at:

**Være opmærksomhed på at tale om de sanseindtryk som vi møder.*

**Møbel i vuggestuen inspirerer til forskellige kropslige, udfordrende bevægelser. Det er godt i brug.*

** se sig i spejlet, når de skal tørre sig i ansigtet....*

**Synge sange og lege lege, hvor man skal bevæge sig på forskellige måder. Fx skifte mellem at liste og trampe*

**Italesætte hvad børnene kan med deres krop.*

Natur, udeliv og science

"Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur."

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Vores pædagogiske læringsmiljø understøtter børnenes erfaringer med natur, udeliv og science ved at:

**Vi har plantekasser, hvor der bliver fx sået gulerødder. Her er der mulighed for at se årstidernes skiften, at ting vokser og gror, at vi kan dyrke noget der kan spises. Sanserne kommer i brug her og når der bliver rodet i jorden.*

**Nysgerrighed og undren bliver vakt når de finder regnorme og mariehøns og husker på at vi har sunget om dem.*

**Italesætte vejr og vind, regnvejr der kommer vandpytter, kulde og varme. -fx male med vand, det forsvinder når det bliver tørt, hvor bliver det af.*

**Begyndende matematisk opmærksomhed: Stor, lille, tung, kort, lang*

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Vores pædagogiske læringsmiljø understøtter børnenes møde med kultur, æstetik og fællesskab ved at:

**Have traditioner: Børnene deltager i Sankt Hans sammen med børnehaven og ser Lucia-optog når børnehaven går gennem huset. Vi pynter til JUL og PÅSKE mm*

**Hos os er en kulturel oplevelse at køre i bus, når vi skal nogen steder hen.*

**Lave en lille sangbog – børnene efterspørger den og det fællesskab der er omkring at synge. Der er genkendelighed, mestring, børnene er aktive på hvert deres niveau, der er rytme - glæde*

** Tage Blade – køkkenruller – papir – pensler – mælkekartoner – lim -maling mmm. frem til forskellige kreative sysler. Børnene elsker det*

**De ældste børn deltager i teaterforestillinger*

Evalueringskultur

Under udarbejdelse:
